

a társadalomban és felelősek mindenért, ami abban történik. Az ember úgy lesz egyre jobb hívő, hogy egyre inkább emberségesebb lesz.

Ha a kongresszus mérlegét szeretnénk megállapítani, röviden csak annyit mondhatnánk, hogy a kongresszus sikere felülmúlta a hozzáfűzött nagy várakozásokat. Az IARF közeli és távoli tagjai találkozhattak, a nagygyűlés hat napja közelebb hozta őket egymáshoz, elmélyítette bennük az IARF munkája fontosságának tudatát, ráébredtette őket arra, hogy a nyilvánvaló különbségek ellenére is alapvetően egyek az ember és a világ szolgálatában. A megbeszéléseken, istentiszteleteken, ünnepélyeken többirányú kölcsönhatás és lelki gazdagodás vált lehetségessé. Az IARF életében a tokiói kongresszus ünnepélyes megnyilvánulása volt a tagegyházak közötti viszony további megerősítésére irányuló szándéknak, a kölcsönös bizalom szellemében történő együttműködés fejlesztésének. A kölcsönös erősítés és inspirálás, az elvi jelentőségű állásfoglalások és feltetelek, és az a felismerés, hogy az életnek igazságban és békében kell kifejezést nyernie — körvonalazzák az Unitárius Világszövetségnek és tagegyházaknak a következő évek munkáját.

A KONGRESSZUS NYILATKOZATA

Az IARF — Unitárius Világszövetség — Tokióban tartott 1984. évi XXV. kongresszusa, mely első alkalommal ülésezik Ázsiában, folytatja és tovább viszi ennek az 1900-ban alapított pluralisztikus vallási szervezetnek nagy hagyományait. A mai helyzet súlyosabb, mint az előző üléseink alkalmával. Tudatában vagyunk a nukleáris veszélynek, mert Hiroshima és Nagasaki országában gyűlésezünk.

Az emberi létet fenyegető veszély olyan problémákból ered, mint a nukleáris fegyverkezési verseny eszkalációja, Észak és Dél közötti szakadék mélyülése, a természet rombolása és az emberek elidegenedése. Ebben a helyzetben feltétlenül szükséges, hogy Kelet szellemi kultúrája és Nyugat modern civilizációja együtt dolgozzék napjaink válságának leküzdése és az igazságos béke megteremtése érdekében.

„Vallásos út a békéhez; keleti kezdeményezés és nyugati válasz“ az a téma, melynek megtárgyalására összegyűltünk, és egymás közt állandó dialógusban állítjuk, hogy a béke és igazságosság a legmagasabb értékek valamennyi nép számára. Hasonlóképpen állítjuk, hitfelfogásunk szellemében, hogy vallásszabadság és vallási együttműködés szükséges a béke céljainak eléréséhez.

A vallásos embereknek fel kell ismerniök, hogy a vallási különbözőségek gyakran súlyosbítják a más természetű különbségeket. A békéért és igazságosságért folyó küzdelem egységet képez, amelyben minden vallás híveinek el kell kötelezniük magukat, tekintet nélkül sajátos kapcsolataikra.

Az emberiség sorsa és a civilizáció fordulópontja

Nukleáris korszakunkban, amikor az iparilag fejlett nemzetek hatalmas romboló erővel rendelkeznek, a nemzetközi béke és biztonság megvalósítása sürgős ügy lett. A nemzetek közötti feszültség naponként fokozódik és a fegyverkezési verseny mind jobban növekedik a nagyhatalmak-

tól a harmadik világot alkotó országokig. Évente 800 billió dollár szédületes összegét pazarolják fegyverkezésre.

A nukleáris készletek napjainkban egy és fél milliószor nagyobb, mint a Hirosimára ledobott atombomba romboló ereje. Egy nukleáris háborúban nem lesz győztes; ami megmarad, csak egy elnéptelenedett, lerombolt Föld lesz.

Ugyanakkor mintegy 800 millió ember él a világon embertelen körülmények között, teljes szegénységben, rosszul tápláltságban, tudatlanságban és betegségben, miközben a fejlett ipari nemzetek, melyek a föld népességének csupán $\frac{1}{4}$ -ét alkotják, a világ termelésének 80%-át bírák.

Azonkívül megszámlálhatatlan fenyegetés nyomorgatja a világot, az ember méltóságát, mint például a polgári jogok megtagadása és az emberek kínzása, a faji és nemi megkülönböztetés, társadalmi és gazdasági igazságtalanság.

A tudományos technológia és a modern iparosodás egyfelől sok anyagi jótétet és áldást teremt, másfelől azonban megrontotta a természet ekológiáját, aminek következtében hirtelen változások állottak elő a társadalmi, politikai és művelődési környezetben. Olyan társadalmi rosszak vesznek körül, mint az önzés, a munkanélküliség, a fiatalság körében tapasztalható erőszak, családok felbomlása, bizalmatlanság és az emberek közötti elidegenülés. Hasonlóképpen hiányzik a megfelelő nevelés, hogy ezekkel a kérdésekkel foglalkozzék.

A modern civilizáció gyakran előnyben részesítette a hatalom keresését és a vagyon halmozását. Civilizációnk krízisét úgy is értelmezhetjük, mint az értékrendszerben jelentkező válságot, mely ezt a művelődést átfogja.

El kell ismernünk, hogy mindezeknek a problémáknak közös szellemi gyökerük van, és hogy komolyan kell vennünk Kelet és Nyugat értékrendszerét. Kelet értékrendszere szerint:

a világegyetemben az összes dolgok kölcsönösen függnek egymástól. A világegyetem összes létező dolgainak élete a világ „Nagy Élet“ forrásából és a világegyetem alapvető törvényéből ered. Egy nagy összhang létezik, amelyben az emberek vallásos felfogásaikkal egységet találnak a világegyetem „Nagyobb Életében“.

Mi egy olyan bölcsességet és értékrendszert keresünk, mely a modern civilizáció és lelkiség egyesülésén alapul.

A béke, amire vágyakozunk

Elismerjük, hogy a békének van egy belső, szellemi oldala: ez a „lélek békéje“, és egy külső aspektusa, melyet így fejezünk ki: „Béke a földön“. E két aspektus egymástól elválaszthatatlan.

„A lélek békéje“ az egyének közötti összhangból ered; ez az emberiség és a természet harmóniája, az emberiség és igazság egysége, az emberiség és Isten közötti egység — egy olyan béke, mely az emberi szívben létezik.

„Béke a földön“ nemcsak a háború és a konfliktus hiányát jelenti, hanem az „egészség“ a békéjét (amint azt az IARF montreáli manifesz-

tuma 1975-ben kifejezte), amelyben az emberek mentesek az éhségtől, szegénységtől, támadástól és megkülönböztetéstől; egy olyan állapot ez, amelyben megvalósul az emberi méltóság, szabadság, egyenlőség és igazság.

A lelki béke a világ békéjének alapja. Hogy az igazi béke megvalósuljon, a belső béke alapjáról kell elindulnunk. Ez a béke belsőleg társadalmi és művelődési tényezőkkel kapcsolódik egybe; igazi béke csak olyan társadalmi rendszerek által érhető el, melyek az embereket emberekkel, a társadalmakat társadalmakkal és a nemzeteket nemzetekkel kapcsolnak egybe.

Mi hisszük, hogy Isten jelen van a világban, valamennyi nép között.

Hisszük, hogy az igazság és a szeretet a szabadságnak, igazságosságnak és békének az egyesítő ereje.

Hisszük, hogy nem lehet igazi győzelem ott, ahol az ellenségeskedés ellenségeskedéssel találkozik és erőszak erőszakkal kerül szembe. Éppen azért az ellenségeskedéssel szembe a megbocsátást, az erőszakkal szembe pedig az igazság és a szeretet hatalmát kell állítanunk.

Hisszük, hogy az összes vallások különböző megnyilvánulásaikban mind egy végső valóságról, Istenről beszélnek.

Mélyen tudatában vagyunk annak, hogy a vallásos emberek felelősségét képezi a kibékülés és egység keresése a világ népei számára.

Mi, vallásos emberek, nem elégszünk meg a béke elveinek egyszerű kifejtésével. Hogy valóban békét teremtsünk, minden erőnket igénybe kell vennünk és az összes emberekkel együtt kell dolgoznunk a béke eszméjének és céljának a megvalósítása végett.

Kijelentjük, hogy ebben a nukleáris korszakban a katonai erő egyensúlyára alapozott béke csak illúzió, mely pusztuláshoz vezet; és hogy a békéhez a diplomácia és az erőszaknélküliség a járható út.

Helyeseljük a japán alkotmány szellemét, mely egyszer s mindenkorra lemond a katonai erő használatáról. Ezt a nemes eszményt megőrizni és az összes nemzetek között terjeszteni kell. Megjegyezzük, hogy Japán jelenlegi jóléte részben annak tudható be, hogy mivel a háborúról lemondott, így értékes erőforrásait nem katonai kiadásokra, hanem a társadalom jólétének emelésére fordíthatta.

Minden ország vezetőjéhez fordulunk, hogy az egész emberiség jólétét helyezték a nemzeti önérdék fölé, mely ellenkező esetben könnyen bálványimádássá válhatik. Kérjük őket, hogy az összes nukleáris fegyvereket száműzzék, és hogy energikusan segítsék elő mindenfajta fegyverzet teljes csökkentését. Szorgalmazzuk, hogy a katonai kiadásokra költött nagyszögű pénzt használják a béke és az emberi jólét támogatására.

Felhívással fordulunk az iparilag fejlett országokhoz és az ENSZ-hez, hogy fokozzák a fejlődő országok támogatását, segítsék azokat az éhség és szegénység legyőzésében, és támogassanak minden intézkedést egy igazságosabb nemzetközi gazdasági rend megteremtése érdekében.

Felhívással fordulunk minden nemzet vezetőjéhez, hogy hajtsák végre az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát, és az emberi jogok által szóló nemzetközi egyezségeket.

Mi egy emberibb nevelési rendszer megteremtését kérjük, mely az emberi méltóság helyreállítását szolgálja és a szellemi értékeket emeli ki.

Akció-program a békéért

Kérjük az IARF tagegyházait és egyéni tagjait, hogy a világ vallási vezetőivel együttműködésben fogadják el és támogassák a következő javaslatokat olyan módon, ahogy az sajátos helyzetüknek a legjobban megfelel.

1. Imádkozzanak az igazságos békéért.

2. Szorgalmasan munkálkodjanak a tagegyházak megújításán olyan vallásos értékek alapján, mint igazság, szeretet, őszinteség, szabadság, igazságosság és béke.

3. Segítsék elő a kölcsönös megértést és együttműködést a vallások és népek között.

4. Intézzenek felhívást kormányukhoz a nukleáris fegyverek megsemmisítését, a fegyverkezés csökkentését, valamint az emberi jogokat, a nők egyenlőségét, a fejlődést és az éhség megszüntetését szolgáló politika támogatása érdekében.

5. Biztassák kormányukat, hogy az ENSZ Statutumát tartsák tiszteletben, az 1978. évi Leszerelési ülészak irányelveit hajtsák végre és támogassanak minden törekvést a viszályok békés megoldására.

6. Az emberekkel együttműködve az élet minden területén támogassák az ENSZ leszerelési mozgalmát és más békemozgalmakat a fegyverkezési verseny megállítása érdekében, az emberi jogok, a fejlődés és a béke előmozdítására.

7. Készítsék elő a Béke Nemzetközi Évét 1986-ra.

8. Támogassák a tudomány és a nevelés által az igazi emberiségnek a béke filozófiájának és az ifjúság lelki fejlődésének megújítását.

9. Támogassák a vallások nagy gyűlésének létrejöttét a világvallások vezetőinek pártfogása alatt, hogy megvitathassák a kivezető megoldást a válságból, mellyel az emberiségnek ma szembe kell néznie.

*

* *

16 év múlva az emberiség belép a 21. századba. Vajon az életre és boldogságra vezető utat választjuk-e vagy a sötétség és a rombolás útján akarunk járni? — Az emberiség ma ez előtt a választás előtt áll.

A vallásos emberek súlyos felelőssége, hogy megmutassák azt az utat, melyet az emberiségnek választania kell, hogy életet és áldást nyerjenek. Éppen ezért kinyilatkoztatjuk, miszerint teljes testi és lelki erőnkkel törekedni fogunk, hogy ezt a nemes feladatot teljesítsük.

Szívünk mélyéből imádkozunk, hogy Isten segítségével mielőbb eljőjjön az egészség és a béke napja az emberiség számára.

**AZ IARF — UNITÁRIUS VILÁGSZÖVETSÉG
— XXV. KONGRESSZUSA,
TOKIÓ, JAPÁN, 1984. augusztus 1.**

ZWINGLI ULRICH SZÜLETÉSÉNEK 500 ÉVES ÉVFORDULÓJA

500 éves évfordulóját ünnepeljük Zwingli Ulrich születésének. 1983-ban ugyanígy emlékeztünk Luther Mártonra. Gondviselészerű tényt kell látnunk abban, hogy a reformáció két elindítója majdnem egyidőben született. Isten ajándéka az, hogy ügyének szolgálatára egyszerre terem reformátorokat, akik ugyanannak az igazságnak megfogalmazói. Mintha egyszerre törnének fel a föld méhéből azok az erők, amelyek a belső izzást hozzák. A vajúdó igazság egyszerre születik meg különböző helyeken.

Zwingli öntudatosan vallotta, hogy mindaz amit tett, Luthertől függetlenül történt. Ő önálló egyénisége a reformációnak. A 67 tétel 15. pontjának magyarázatában írta: „Még mielőtt a mi vidékünkön (Svájcban) bárki is tudott volna valamit Luther nevérol, én már az 1516-os esztendőben elkezdtem hirdetni Krisztus evangéliumát, és még két évig ismeretlen volt előttem Luther neve“.

A két egymás mellett haladó élet gazdagsága egyben figyelmeztetés is: a reformáció már a maga méhében ott hordozta a német és svájci ágak elkülönülését. E században felvetődő kérdésekre majdnem egyszerre születtek válaszok. Azok közel állottak egymáshoz, de az árnyalatok mégis elégségesek voltak az eltéréshez. Ma már a kérdéseket és a két reformátor alakját a Leuenbergi Konkordia¹ 4. pontjának fényében kell néznünk: „A történelmi távlat folytán ma világosabban felismerhető, mi az, ami a reformáció bizonyágtételében minden ellentét dacára közös volt: az evangélium új, felszabadító, bizonyágot adó megtapasztalása. A reformátorok egybehangzón vallották, hogy az élet és a tan mértéke a Szentírás. Az egyház feladatát pedig az Ige hirdetésében látták.“

A Konkordianak ezek a mondatai minősítik számunkra vitáikat. Barth mondotta, hogy Luther és Zwingli az éles hangú marburgi hitvitán közelebb állott egymáshoz, mint napjaink sok próbálkozása, amelyek a hit és a hitvallások minimalizálásával akarják a közeledést létrehozni. Ezen a vitán Zwingli könnyekre fakadt, Luther megrendült. Mindketten a hitnek olyan mélységeiben jártak, amely egymás mellé állította őket. Napjainkra vár az a feladat, hogy az ellentétekről lehámozza az akkori idők burkát, és a kérdéseket a Konkordia fényében lássa.

1. Zwingli életével kapcsolatos tények

A Bodeni tótól délre, a fenyvesek és havasi legelők között szétszór-tan elterülő Wildhaus ma is örzi szülőházát. Az évfordulóra restaurálták a múzeumká átalakított épületet. Apját szintén Zwingli Ulrichnak hívták és a falu bírása volt. 9 testvér közül ő volt a hatodik. Szeretettel emlékezett később Wildhaus tiszta, falusi világára. Két öccsének meghagyta, hogy ne hagyják el ezt a falut. A kiterjedt családnak befolyásos tagjai voltak: apátok, dékánok. Ők választották meg Zwingli iskoláit. Bernben kezdte tanulmányait, Bécsben folytatta filozófiával és Bázelen fejezte